

HANGON KAUPUNKI HANGÖ STAD

Arviointikertomus 2024

Tuipio Kivikainen
Pauliina Pöyhönen
Nina Pöyhönen

Hangon kaupungin tarkastuslautakunta
2021 - 2025

Sisällysluettelo

1.	Tarkastuslautakunta.....	3
2.	Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen.....	4
	2.1. Yleistä taloudesta.....	4
	2.2. Talouden tasapainoittaminen kuntalain mukaisesti.....	5
	2.3. Talousarvion toteutuminen	8
	2.4. Keskeisten toimintojen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	8
3.	Sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan sekä riskienhallinnan järjestäminen	11
4.	Muuta	14
5.	Yhteenveto	16

Arviointikertomus 2024 Hangon kaupungin kaupunginvaltuustolle

1. Tarkastuslautakunta

Kaupunginvaltuusto on toimikaudelle 2021-2024 valinnut seuraavan tarkastuslautakunnan:

Jäsenet	Henkilökohtaiset varajäsenet
Jouko Kavander	Maritta Sariola
Christian Mattsson	Torbjörn Ekholm
Marie Koskinen	Elina Lahtinen
Monica Ferm	Yrjö Sahlstedt
Esko Tolvanen	Marko Reitamaa
Gun Augustsson-Sula	Johan Puumala
Timo Riikkilä	Riitta Tamminen-Tallgren
Matti Rantanen	Henrik Väisänen
Katja Mäkelä	Kaija Heikkinen

Puheenjohtajaksi valittiin Jouko Kavander ja varapuheenjohtajaksi Christian Mattsson.

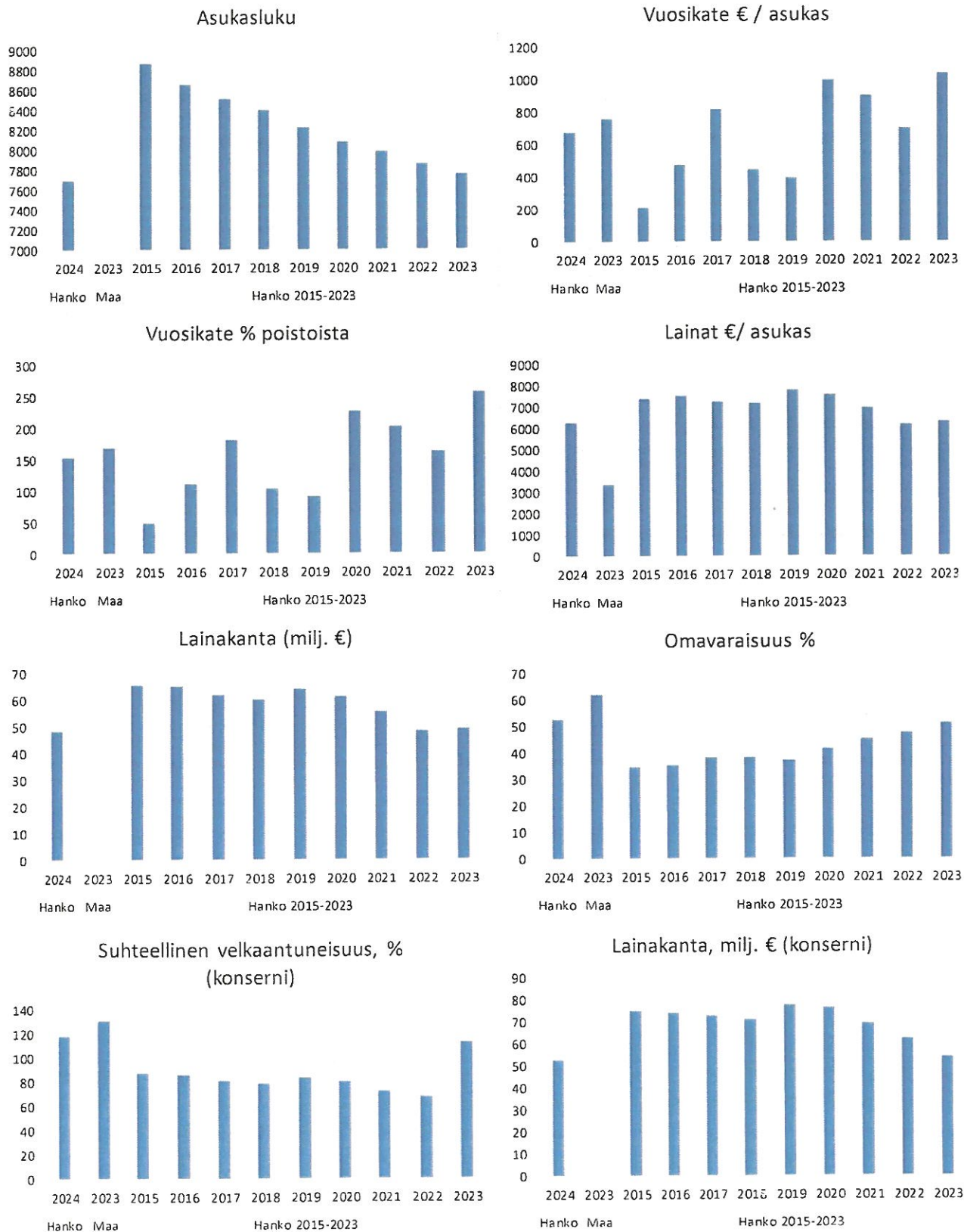
Tarkastuslautakunta on tehtävänsä suorittamiseksi perehtynyt toimielinten pöytäkirjoihin, vuoden 2024 talousarvioon, vuosien 2025–2027 taloussuunnitelmaan, vuoden 2024 tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sekä tilintarkastuksen raportteihin. Tarkastuslautakunta on kuullut johtavia viranhaltijoita ja tutustunut valittuihin painopistealueisiin erikseen hyväksytyyn ohjelman mukaisesti. Tarkastuslautakunta on kokoontunut kuuteen kokoukseen koskien vuotta 2024.

Lakisääteisen tilintarkastuksen on suorittanut BDO Audiator Oy. Vastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, HT Tove Lindström-Koli ja avustavina tilintarkastajina JHT, HT Krister Rehn, HT Ida-Maria Mäntysaari sekä tarkastajat Niko Flythström, Daniela Sjöberg. Rehn on toiminut tarkastuslautakunnan sihteerinä.

Työohjelmansa loppuun saatettuaan, tarkastuslautakunta antaa kaupunginvaltuustolle seuraavan arviointikertomuksen:

2. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

2.1. Yleistä taloudesta; tunnuslukuja

Suurimmat yksittäiset, yllättävään myönteiseen tulokseen vaikuttavat tekijät olivat (verrattuna muutettuun talousarvioon):

- Toimintatuotot ylittivät talousarvion 0,9 milj. €
- Toimintakulut alittivat talousarvion 0,9 milj. €
- Verotulot ylittivät talousarvion 0,2 milj. €
- Rahoitustulot (netto) ylittivät talousarvion 0,1 milj. €

**Konsernin tulos vuodelta 2024 oli 2,0 milj. € ylijäämäinen (verr. 5,2 milj. € vuonna 2023).
Kaupungin kumulatiivinen ylijäämä on 32,7 milj. €, eli 4 249 €/asukas.**

Konsernin kumulatiivinen ylijäämä on puolestaan 50,2 milj. €, eli 6 518 €/asukas.

**Käyttötalous toteutui kokonaisvaltaisesti tarkasteltuna talousarvion mukaisesti;
toimintakate -18,0 milj. €.**

**Kaupungin nettoinvestoinnit olivat noin 4,0 milj. €, verrattuna alun perin budjetoituun 3,8
milj. € sekä 4,4 milj. € muutetussa talousarviossa.**

Kaupungin lainakanta supistui vuoden aikana 0,9 milj. € ja oli tilinpäätöksessä 48,4 milj. €.

Kaupungin lainakanta (sis. vuokravastuut) oli 52,6 milj. €, mikä vastaa 6 835 €/asukas.

Konsernin lainakanta (sis. vuokravastuut) oli 57,7 milj. €, mikä vastaa 7 491 €/asukas.

Asukasmäärä oli 7 700 (7 760 v. 2023)

**Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota kaupungin lainakannan budjetoituun kehitykseen
voimassa olevan talousarvion-taloussuunnitelman mukaisesti, eli seuraavasti:**

Kaupunki + liikelaitos / Staden + affärsverket	*) muutettu / ändrad	TP-BS	TA - Budget	TA - Budget	Suunnitelma - Plan	
		2023	*2024	2025	2026	2027
Lainakannan muutokset - Förändringar i länestocken						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys - Ökningar av långfristiga lån		0	6 877 833	3 630 232	1 240 000	16 040 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys - Minskningar av långfristiga lån		-5 833 332	-5 883 332	-3 750 000	-1 250 000	-16 050 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos - Förändringar av kortfristiga lån		6 500 000				

Toisin sanoen lainakanta on budjetoitu pysyvän samantasoisena taloussuunnitelmakauden loppuun asti.

2.2. Talouden tasapainottaminen kuntalain mukaisesti

Kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu mm. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Kuntalain asettamat, erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan kriteerit ovat:

- Jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määräajassa.
- Jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa, tai rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena peräkkäisenä vuonna täyttäneet seuraavat raja-arvot:
 - 1) kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia;
 - 2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;
 - 3) asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla;
 - 4) konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Hangan kaupungin ja kaupunkikonsernin osalta on todennettavissa, että erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan tunnusmerkit eivät täyty.

Tarkastuslautakunta haluaa kuitenkin edellisvuoden tapaan edelleen kiinnittää huomioita etenkin kaupungin ja kaupunkikonsernin korkeaan velkataakkaan, joka muodostaa merkittävän riskitekijän sekä kaupungille että kaupunkikonsernille, siihen sisältyvä korkoriski mukaan lukien.

Hyvinvointialueuudistuksen myötä kuntien taloudelliset kehykset käytännössä puolittuvat. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupungin ja konsernin tulee jatkossakin kriittisesti tarkastella velkataakkaansa ja sen kehitystä, valtakunnallisten kriisimittarien valossa.

Kuten aikaisempina vuosina, tarkastuslautakunta painottaa edelleen konserniohjeiden mukaisen, toimivan ja aktiivisen konserniohjauksen ja -valvonnan tärkeyttä, jotta kaupunki voi tavoiteohjauksella ja seurannalla vaikuttaa konserniyhteisöjen toimintaan ja talouteen sekä sitä kautta niihin konsernin tunnuslukuihin, joista muodostuu lakisääteiset kriteerit konsernin talouden tasapainon arvioimiseksi.

Hangan Satama Oy:n merkitys kaupunkikonsernissa on erittäin ratkaiseva, mikä juuri siinä yhtiössä korostaa konserniohjauksen ja -valvonnan tärkeyttä kaupungin roolissa omistajana.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan emon ohjaus on vuoden 2024 osalta ollut asianmukaista, mitä koskee Hangon Satamaa.

Sataman tulos oli 0,4 milj. € tillinpäätöksessä 2024, joka on suurin piirtein samalla tasolla kuin vuonna 2023 mutta lähes 1 milj. € heikompi kuin vuonna 2022.

Hangon Vuokratalot Oy:n käyttöaste on ollut viime vuosina siedettävällä tasolla vaikkakin vuonna 2024 se laski hieman. Vuokra-asuntojen kysyntä on vähentynyt ja kilpailutilanne on kiristynyt. Huoneistojen keskimääräinen nettokäyttöaste on ollut 90% (98 %) ja bruttokäyttöaste on ollut 84 % (90 %). Yhtiössä on vuoden aikana saneerattu 13 asuntoa. Kahdessa kohteessa on asennettu kaukolämpö

Kiinteistö Oy Pitkäkatu 43 Fastighets Ab on toistamiseen ajautunut kassakriisiin. Yhtiö sai vuonna 2024 yli 0,2 milj. € lainan kaupungilta, jotta se selviäisi lainanlyhennyksistä. Hissitornien rakennusvirheiden pakollisten korjausten takia, yhtiö on pyytänyt lisärahoitusta kaupungilta maaliskuussa 2025. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan, asia vaatii konserniohjauksen näkökulmasta erityistä huomiota.

Tarkastuslautakunta katsoo, että Kiinteistö Oy Pitkäkatu tulisi muuttaa yhtiömuodoltaan asunto-osakeyhtiöksi, jotta yhtiön osakkeet oikeuttaisivat ko. yhtiön asuntojen hallintaan.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan, sekä kuntalaki että voimassa olevat konserniohjeet edellyttävät, että taloudelliset tavoitteet – mukaan lukien investoinnit ja velkaantuminen – asetetaan ja seurataan kaupungin toimesta sekä emokaupunki-, yhtiö- että konsernitasolla.

2.3. Talousarvion toteutuminen

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan talousarvion toimivuus toiminnan ja talouden ohjausvälineenä on vuoden aikana ollut hyvä. Toiminto- ja projektikohtaisista talousarviopoikkeamista tehdään selkoa tilinpäätöksessä ja tässä arviointikertomuksessa.

Tuloslaskelma

Vuoden 2024 tilikauden tulos oli 1,9 milj. euroa ylijäämäinen. Tämä oli kaupungin viides peräkkäinen ylijäämäinen vuosi.

Budjetoitu ylijäämä oli alun perin ylijäämäinen 0,3 milj. €. Muutoksien jälkeen talousarvio oli alijäämäinen -0,3 milj. €.

Käyttötalousosa

Käyttötalousosa toteutui koko kaupungin osalta kokonaisvaltaisesti tarkasteltuna budjetoitun mukaisesti. Budjetoitu toimintakate oli -19,0 milj. € alkuperäisessä talousarviossa sekä -19,5 milj. muutetussa talousarviossa. Toteutuma oli -17,8 milj. €.

Kokonaisvaltaisesti tarkasteltuna tarkastuslautakunta esittää, että kaupungin käyttötaloutta on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Toiminto- ja projektikohtaisista talousarviopoikkeamista tehdään lähemmin selkoa alla.

Investointiosa

Kaupungin nettoinvestoinnit olivat noin 4,0 milj. €, verrattuna alun perin budjetoituun 3,8 milj. € sekä 4,4 milj. € muutetussa talousarviossa. Investointiosan toteutumaa on tarkemmin analysoitu tilinpäätöksessä. Etenkin seuraava määrärahojen ylitys todetaan:

- Kuntatekniikka 270 t€

Lainakannan muutos

Kaupungin lainakanta supistui vuoden aikana 0,9 milj. €:lla. Vuoden lopussa lainaa oli 48,4 milj. €, eli 6 282 €/asukas. Kaupungin asukasmäärän jatkuva supistuminen tarkoittaa, että lainat per asukas eivät ole supistuneet samassa suhteessa koko lainakannan kanssa. Koko Suomen kuntien keskiarvo vuonna 2023 oli 3 368 €/asukas, joten Hangon kaupungin tilanne poikkeaa olennaisesti maan keskiarvosta.

Velkataakkaa analysoitaessa tulee kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että kaupungin, konsernin sisäinen määräaikainen laina Hangon satamalle on n. 30 milj. €. Emokaupungin nettovelkaantumisen on käytännössä näin ollen n. 18,5 milj. €:n suuruusluokkaa, mikä on noin 2 400 euroa per asukas, eli yksinomaan tällä tavalla tarkasteltuna alle maan keskiarvoa.

Konsernin (kaupunki + tytäryhteisöt) ulkoinen lainakanta on 53,0 milj. euroa, mikä on 6 883 € per asukas. Maan keskiarvo vuonna 2023 oli 6 966 euroa per asukas.

2.4. Keskeisten toimintojen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Yleishallinto

Toiminnot

Vaalit - Val

Tilintarkastus - Revision

Keskushallinto - Centralförvaltning

Talousoosasto - Ekonomiavdelningen

Henkilöstöosasto - Personalavdelningen

Eteläkärjen ympäristöterveystoimi - Sydspetsens

miljöhälsoskydd

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan saavutettu olennaisilta osin.

Talous

Talouden toteutuma oli talousarvion mukainen.

Yleishallinnon toimintakate oli -4,5 milj. € verrattuna alun perin budjetoituun -5 milj. € sekä -5,2 milj. € muutetussa talousarviossa.

Sivistystoimi

Toiminnot

Sivistystoimen hallinto - Administration inom bildningsväsendet
Peruskoulut - Grundskolor
Lukiot - Gymnasier
Liikuntatoimi - Idrottsväsendet
Nuorisotoimi - Ungdomsväsendet
Varhaiskasvatus - Småbarnspedagogik

Toiminnalliset tavoitteet

Tarkastuslautakunnan näkemys on, että toiminnalliset tavoitteet on olennaisilta osin saavutettu.

Talous

Talouden kokonaistoteutuma oli sektorilla talousarvion mukainen, mutta seuraava ylitys esiintyi:

- Peruskoulut; käyttöaste 103 %, ylitys 201 t€

Sivistystoimen toimintakate oli -14,1 milj. € verrattuna budjetoituun -14,2 milj. €.

Tarkastuslautakunnan analyysin mukaan, kaupungin rahoituspohja on riittämätön nykyisen kouluverkon ylläpitämiseksi. Tarkastuslautakunta esittää näkemyksensä, että kaupungin laaja kouluverkko ei enää ole sopuinnassa tiedossa olevien oppilasennusteiden kanssa ja peräänkuuluttaa sopeuttamistoimien selvittämistä. Kyseisiin toimiin olisi syytä ryhtyä viipymättä.

Kulttuuritoimi

Toiminnot

Kulttuuritoiminta - Kulturverksamhet
Kirjastotoiminta - Biblioteksverksamhet
Museotoiminta - Museiverksamhet
Kansalaistoiminta - Medborgarverksamhet

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan toimintaa on pääpiirteisesti hoidettu asetettujen toiminnallisten tavoitteiden mukaisesti vaikkakin kulttuuritoimi myös tänä vuonna ylitti sitovan määrärahasa.

Kulttuuritoimen toimintakate oli -1,82 milj. € verrattuna budjetoituun -1,76 milj. €. Käyttöaste on 104 % (105 % v. 2023).

Ympäristötoimi

Toiminnot

Rakennustarkastus - Byggnadstillsyn
Ympäristönsuojelu - Miljövärd
Maankäyttö - Markanvändningen

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan pääosin saavutettu ja niiden toteutumista on eritelty tasekirjassa.

Talous

Samalla tavalla kuin edellisenä vuonna, talous toteutui budjetoitua kokonaisvaltaisesti katsottuna olennaisesti myönteisemmin, etenkin maankäytön tuloksen muodostumisen ansiosta mutta myös siitä syystä, että rakennustarkastuksen ja ympäristönsuojelun osalta määrärahojen käyttöaste oli huomattavan matala.

Ympäristötoimen toimintakate oli (+)2,9 milj. €, mikä on 0,4 milj. € tai 16 % budjetoitua parempi, mistä valtaosa johtuu maankäytön myönteisestä talousarviopoikkeamasta.

Tekninen toimi

Toiminnot

Tekninen hallinto - Teknisk förvaltning
Kuntatekniikka - Kommunalteknik
sisäisten palvelujen yksikkö
Keskusvarasto-Centrallagret
Konevarikko-Maskindepå

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet saavutettiin olennaisilta osin.

Talous

Teknisen toimen talous toteutui kokonaisuudessaan katsottuna talousarvion puitteissa, kun käyttöaste oli 82 %. Toteutunut toimintakate oli -2,0 milj. € verrattuna alun perin budjetoituun - 2,2 milj. € sekä -2,5 milj. € muutetussa talousarvioissa. Kuntatekniikan toimintakate ylittyi 134 t€ (käyttöaste 106%). Sisäisten palvelujen yksikön toteutuma peräti 461 t€ budjetoitua parempi.

Hangon Vesi -liikelaitos

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet saavutettiin olennaisilta osin.

Hangon Veden tehtävä toteutui puhtaan talousveden turvaamisen osalta lukuun ottamatta lyhytaikaisia vesijohtovuotojen tai saneerausurakoiden aiheuttamia huoltokatkoja. Viemäriverkoston vuotoa koskeva tavoite ei kuitenkaan toteutunut.

Talous

Liikelaitoksen budjetoitu alijäämä oli 0,4 milj. € ja toteuma peräti 0,7 milj. €.

Seuraava analyysi on suora lainaus Hangon Veden omasta talouden toteutumisen analyysistä.

Valtuuston asettamien tavoitteiden osalta liikelaitoksen ylijäämä (698 263 €) oli 300 000 € korkeampi kuin talousarvion mukainen ylijäämä (396 938 €). Tämä johtui lähinnä siitä, että perus- ja käyttömaksutaksoja korotettiin vuoden alusta, mutta sen arvioitiin vähentävän kulutusta. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, vaan korotus näkyi tuotoissa täysimääräisenä.

Materiaali-ostot, palveluhankinnat ja henkilöstökulut olivat talousarvion mukaisia. Rahoituskulut olivat 70 000 € pienemmät kuin talousarviossa. Sisäinen laina pieneni 420 000 €, koska investoinnit olivat pienemmät kuin vuosikate.

Tarkastuslautakunta nostaa erityisesti esille valtuuston tietoon ja huomioitavaksi talousarviokäsittelyn yhteydessä, että liikelaitoksella on huomattava investointivelka. Liikelaitoksen, maksutuotoilla kerryttämä ylijäämä, pitäisi jäädä liikelaitoksen käyttöön ja poistotaso pidettävä suuntaa antavana laitoksen investointitasolle.

3. Sisäisen valvonnan, konsernivalvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen sekä konsernitavoitteiden toteutuminen

Sisäinen valvonta

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Vastaava selonteko on esitettävä myös konsernivalvonnan osalta.

Toimintakertomuksessa on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan asianmukainen selonteko kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä sekä toteutumisesta.

Konsernin ohjaus ja valvonta

Konserniohjauksen ja -valvonnan järjestämisen osalta, valvontaa ohjaa kaupungin hallintosääntö sekä kuntalain edellyttämä, vuonna 2017 hyväksytty konserniohje.

Ylivoimaisesti merkittävimmän tytäryhteisön, Hangon Satama Oy:lle asetettu taloudellinen tavoite ei toteutunut. Asiasta tehdään yksityiskohtaisesti selkoa alla.

Hangon Vuokratalot Oy:n osalta tarkastuslautakunta esittää näkemyksensä, että yhtiön tavoiteohjaus kaupungin toimesta on kehittynyt ja yhtiön kehityssuunnitelmaa on ryhdytty toteuttamaan käytännössä.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan konserniohjaus ja valvonta on parantunut vuoden aikana, mutta tulee selkeästi edelleen kehittää, kaikilta osin vastaamaan konserniohjeissa säädettyä sekä turvaamaan kuntalain vaatiman talouden tasapainon säilymistä konsernitasolla. Tarkastuslautakunta esittää edelleen näkemyksensä, että kaupungin hallituksen tulisi kaikille konserniyhteisöille kattavasti, toiminnallisten tavoitteiden lisäksi, sisällyttää talousarvioesitykseensä selkeästi mitattavissa olevia taloudellisia tavoitteita, ainakin tulosta, investointeja sekä rahoitusta/velkaantumista koskien. Myös konserniohjeiden päivittämistarpeita tulisi huomioida.

Lisäksi tarkastuslautakunta toistaa näkemyksensä siitä, että konserniyhteisöjen hallitusten kokoonpanoa koskien tulisi ensisijaisesti priorisoida mahdollisimman laajaa, kyseisen erityisalan asiantuntemusta.

Tarkastuslautakunta kiinnittää myös tänä vuonna huomiota siihen, että Kiinteistö Oy Pitkäkatu 43:lle ei oltu yksilöity kaupungin talousarvioon mitään yhtiökohtaista tavoitetta ollenkaan, eli yhtiön ohjausta ja valvontaa emon toimesta on edelleen ollut vajavaista ja tulee parantaa. Tarkastuslautakunta muistuttaa siitä, että yhtiön lainat, alun perin 2,5 milj. € ja jäljellä oleva pääoma 2,0 milj. €, ovat kaupungin takaamia, joten kaupungin ensisijaisessa intressissä tulee luonnollisesti olla, että sujuvalla asioinnilla turvataan kyseisen yhtiön toimintaedellytykset, varsinkin kuin on kyse hisseillä varustetusta vuokratalosta kaupungin ydinkeskustassa.

Oy Hansea DC Ab:n osalta, tarkastuslautakunta kiinnittää edellisvuoden tapaan huomiota muuttuneeseen toimintaympäristöön. Tarkastuslautakunta toistaa näkemyksensä siitä, että yhtiön toimintaa olisi jatkossa tarkoituksenmukaista hoitaa kaupungin omana toimintana. Tarkastuslautakunta esittää, että kaupunginhallitus valmistelee asian ja vie sen valtuuston päätettäväksi.

Konserniyhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta tehdään tilinpäätöksessä selkoa seuraavasti:

Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Yleiset tavoitteet (koskee kaikkia tytäryhtiöitä)

- Yhtiön toiminta on järjestetty taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakkaiden tarpeet huomioiden.
- Yhtiöiden omistamien rakennusten ylläpito on järjestetty niin, että niiden arvo säilyy.
- Osavuosisiraportointi laaditaan vähintään 6 kk välein

Sekä konserniohjeet että hallintosääntö on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 23.5.2017.

Muiden konserniyhtiöille asetettujen yleisten tavoitteiden katsotaan toteutuneen.

Yhtiökohtaiset tavoitteet vuodelle 2024

Hangon Satama - Hangö Hamn Oy Ab

Tavoite

Tavoitteena on, että yhtiön tulos ennen veroja on vähintään 5 % liikevaihdosta.

Yhtiön ympäristötavoite on kehittää malleja ja työkaluja ympäristövaikutusten mittaamiseksi omassa toiminnassaan sekä vähentää hiilidioksidipäästöjä kaupungin HINKU-tavoitteiden mukaisesti.

Toteutuminen

Yhtiön tulos ennen veroja oli 0,659 milj. € tai 5,3 % liikevaihdosta, asetettu tavoite saavutettiin.

Hangon Satama – Hangö Hamn Oy Ab on seurannut omasta toiminnastaan syntyviä Scope 1 ja 2 mukaisia kasvihuonekaasupäästöjä vuodesta 2019 lähtien. Päästöjen laskenta perustuu Greenhouse Gas (GHG) -protokollan menetelmään.

Förverkligande av målen för koncernbolagen

Allmänna mål (gäller alla dotterbolag)

- Bolagets verksamhet är ekonomiskt och effektivt ordnat och beaktar kundernas behov
- Underhållet av de byggnader bolagen äger är ordnad så att deras värde bibehålls
- Delårsrapportering görs minst var 6 månad

Koncerndirektiven och förvaltningsstadgan har godkänts i stadsfullmäktige 23.5.2017.

Övriga allmänna mål som ställts på koncernbolagen anses ha förverkligats.

Bolagsvisa mål för 2024

Hangon Satama - Hangö Hamn Oy Ab

Målsättning

Målsättningen är att bolagets resultat före skatter är minst 5 % av omsättningen.

Bolaget miljömål är att utarbeta modeller och verktyg för att mäta miljökonsekvenserna i sin egen verksamhet samt att minska på koldioxidutsläppen i enlighet med stadens HINKU-program..

Förverkligande

Bolagets resultat innan skatt var 0,659 milj. € eller 5,3 % av omsättningen, målsättningen uppnåddes.

Hangon Satama – Hangö Hamn Oy Ab har följt upp vilka utsläpp som av egen verksamhet förorsakats enligt Scope 1 och 2 sedan år 2019. Beräkningarna av utsläppen bygger på metoderna i Greenhouse Gas (GHG)-protokollet.

Suorat päästöt (Scope 1)

Suorat päästöt ovat peräisin lähteistä, jotka yritys omistaa tai jotka ovat sen määräysvallassa, kuten lämpökattilat ja kuluneuvot. Näitä kutsutaan myös suoriksi piipunpääpäästöiksi. Hangon Satama – Hangö Hamn Oy Ab:n suurimmat hiilidioksidipäästölähteet ovat kiinteistöjen lämmitys ja ajoneuvojen polttoaineista syntyvät päästöt. Suurin yksittäinen hiilidioksidipäästön aiheuttaja on Voimakasiinin lämmittäminen polttoöljyllä, jonka päästöt vuonna 2024 olivat 92,2 t CO₂e.

Energia-epäsuorat päästöt (Scope 2)

Energiaepäsuorat päästöt syntyvät yrityksen ostaman ja kulluttaman sähkön tuotannosta (mukaan lukien höyry, lämpö ja jäähdytys).

Vuonna 2024 tehdyt parannukset CO₂ päästölähteisiin. Vuonna 2024 Hangon Satama – Hangö Hamn Oy Ab muutti Voimakasiinin polttoöljyllä toimivan lämmitysjärjestelmän lähes päästöttömään hybridilämpöjärjestelmään. Lisäksi yksi polttomoottoriauto korvattiin uudella sähköautolla.

Hangon Satama – Hangö Hamn Oy Ab:n CO ₂ e -päästöt:	
Vuosi 2021	CO ₂ e-päästöt: 231,7 tonnia
Vuosi 2022	CO ₂ e-päästöt: 164,5 tonnia
Vuosi 2023	CO ₂ e-päästöt: 1 393,0 tonnia
Vuosi 2024	CO ₂ e-päästöt: 104,4 tonnia

Hangon Vuokratalot Oy

Tavoite

Yhtiö pyrkii ylläpitämään kiinteistökantaa niin, että kiinteistöjen arvo säilyy ja yhtiöllä on tarjota viihtyisiä ja kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja kuntalaisille.

Yhtiön taloudellinen käyttöastetavoite on 95 %. Yhtiö pyrkii vähentämään energiankulutusta ja hiilidioksidipäästöjä mm. uusimalla energianlähteitä ja opastamalla vuokralaisia vedenkulutuksessa ja jätteiden kierrätyksessä.

Toteutuminen

Hangon Vuokratalot Oy:n asuntojen nettokäyttöaste 31.12.2024 oli 90 %, tavoite ei toteutunut.

Yhteensä 13 asuntoa on saneerattu, viihtyvyyttä lisätty uusimalla leikkialueita ja jätealueita, sekä kahdessa kohteessa siirrytty öljylämmityksestä kaukolämpöön. Vuodelle 2025 on suunnitteilla tehdä omat kotisivut, jotta asuntoja saadaan paremmin markkinoitua.

Yhtiö pyrkii vähentämään energiankulutusta ja hiilidioksidipäästöjä mm. uusimalla energianlähteitä ja opastamalla vuokralaisia vedenkulutuksessa ja jätteiden kierrätyksessä.

Oy Hansea Dc Ab

Tavoite

Yhtiön vuosikulut eivät ylitä tuloja.

Toteutuminen

Oy Hansea Dc Ab:n tilikauden tulos vuonna 2024 oli 955,25 euroa, tavoite toteutui.

Direkta utsläpp (Scope 1)

Direkta utsläpp kommer från källor som företaget självt äger eller har kontroll över, till exempel från företagens värmepannor och fordon. Dessa kallas också till direkta skorstensutsläpp. Hangon Satama – Hangö Hamn Oy Ab:s största källorna till koldioxidutsläpp är uppvärmning av fastigheter och förbränning av bränsle i fordon. Den största enskilda källan till koldioxidutsläpp är uppvärmningen med eldningsolja i Smörmagasinet, vars utsläpp var 92,2 t CO₂e under år 2024.

Indirekta utsläpp från energi (Scope 2)

Indirekta utsläpp från energi uppkommer från produktionen av den el som företaget köper och förbrukar (även ånga, värme och nedkylning).

Förbättringar gjorda i källorna till koldioxidutsläpp år 2024. Under år 2024 ändrade Hangon Satama – Hangö Hamn Oy Ab värmesystemet i Smörmagasinet från uppvärmning med eldningsolja till nästan utsläppsfritt hybridvärmesystem. Utöver det ersattes en bil med förbränningsmotor till en eldriven bil.

Hangon Satama – Hangö Hamn Oy Ab:s utsläpp i CO ₂ -ekv.	
År 2021	231,7 ton CO ₂ -ekv.
År 2022	164,5 ton CO ₂ -ekv.
År 2023	1 393,0 ton CO ₂ -ekv.
År 2024	104,4 ton CO ₂ -ekv.

Hangö Hyreshus Ab

Målsättning

Bolaget har som mål att underhålla bostadsbeståndet, så att fastigheternas värde består och bolaget kan erbjuda kommuninvånarna trivsamma hyresbostäder till skäligt pris.

Målet för den ekonomiska användningsgraden är 95 %. Bolaget strävar till att minska energiförbrukningen och koldioxidutsläppen bl.a. genom att förnya energikällorna och vägleda hyresgästerna i fråga om vattenförbrukning och återvinning av avfall.

Förverkligande

Nettoanvändningsgraden 31.12.2024 var 90 % för Hangö Hyreshus Ab:s bostäder, målet uppnåddes inte.

Totalt 13 bostäder har sanerats, trivseln har förbättrats genom att förnya lekplatser och avfallsområden samt genom att förnya värmesystemen i två objekt från oljevärme till fjärrvärme. Bolaget planerar att göra en egen hemsida år 2025 för att förbättra sin marknadsföring av bostäderna.

Bolaget strävar att minska på energiförbrukningen och koldioxidutsläpp bl.a. genom att förnya energikällor och informera hyresgästerna om vattenförbrukning och återvinning av avfall.

Oy Hansea Dc Ab

Målsättning

Bolagets kostnader per år överstiger inte intäkterna.

Förverkligande

Oy Hansea Dc Ab:s resultat under år 2024 var 955,25 euro, målet uppnåddes.

4. Muuta

Tavoitteiden asettamisprosessi

Tarkastuslautakunnan mielestä talousarvion laadintavaiheessa tulee jatkossakin suoritteiden ja mittareiden luomiseen kiinnittää huomiota niin, että ne kuvaavat ydintoimintoja ja antavat mahdollisimman hyvän kuvan palveluiden määrällisten ja laadullisten tavoitteiden toteutumisesta. Myös konsernia koskeviin, riittävän yksilöityjen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden asettamisen tärkeyteen tulee edelleen kiinnittää erityistä huomiota, jotta koko konsernin taloutta pystyttäisiin menestyksekkäästi ohjata kaupungin toimesta niin, että kuntalain säätämä talouden tasapaino turvataan.

Edelleen tulisi tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan entistä kattavammin ja järjestelmällisemmin tehdä selkoa strategisten tavoitteiden toteutumisesta kaupungin tilinpäätöksessä.

Henkilöstö

Henkilöstön määrä oli tilinpäätöshetkellä 385 verrattuna 394 vuonna 2023.

Henkilöstökulut olivat tilinpäätöksessä yhteensä 19,8 milj. € (vuonna 2023, 19,8 milj. €).

Tarkastuslautakunta kiinnittää erityistä huomiota henkilöstöstrategian tarpeellisuuteen, niin ikään siihen, että koko kaupungin henkilöstö noudattaa etätöön osalta yhteisiä periaatteita.

Henkilötyövuodet

Henkilötyövuosissa mitattuna (koko henkilöstö lukuun ottamatta kansalaisopiston tuntiopettajat) henkilöstöresurssit ovat vähentyneet 3,9 henkilötyövuodella edellisestä vuodesta.

Mätt i årsverken (hela personalen förutom medborgarinstitutets timlärare) har personalresurserna minskat med 3,9 årsverken från föregående år.

Kuva 4 Henkilötyövuodet 2020–2024
Bild 4 Årsverken 2020–2024

Hangon kaupungin henkilöstöjohtamisen olennaisena haasteena, tarkastuslautakunta nostaa esille avainhenkilöriskit ja peräänkuuluttaa, entistä suurempaa huomiota niiden tunnistamiseksi, sekä varautumiseksi niihin ennalta. Avainhenkilöriskien hallitsemiseksi tulisi tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan myös kartoittaa yhteistyömahdollisuuksia ympäristökuntien kanssa.

Myös työn johtamiseen, valvomiseen sekä sovittujen etätyöperiaatteiden tasapuoliseen soveltamiseen, on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan syytä kiinnittää erityistä huomiota.

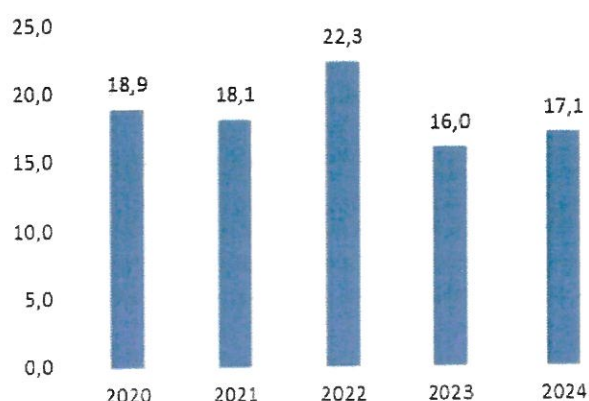
Terveysperusteiset poissaolot

Terveysperusteiset poissaolot nousivat hieman vuoteen 2023 verrattuna.

Sairauspoissaolot laskettuna kalenteripäivissä keskimäärin/henkilötyövuosi nousivat 1,1 kalenteripäivällä edelliseen vuoteen verrattuna.

Sjukfrånvaron räknad i kalenderdagar i genomsnitt/ årsverke steg med 1,1 kalenderdagar i jämförelse med föregående år.

Kuva 11 Sairauspoissaolot kalenteripäiviä keskimäärin/henkilötyövuosi 2020–2024
Bild 11 Sjukfrånvaro i kalenderdagar i genomsnitt/årsverke 2020–2024

5. Yhteenveto

Kokonaisvaltaisesti katsottuna voidaan todeta, että Hangon kaupungin ja konsernin taloudellinen tila oli vakaa sekä olennaisilta osin asetettujen sitovien tavoitteiden mukainen myös vuonna 2024. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan on ilmeistä, että kaupungin tulosohjaus on vuoden aikana ollut toimiva, eli talousarvio on tarkoitettulla tavalla toiminut talouden ja toiminnan ohjausvälineenä.

Vuoden 2024 tilikauden tulos oli 1,9 milj. euroa ylijäämäinen. Tämä oli kaupungin viides peräkkäinen ylijäämäinen vuosi. Budjetoitu ylijäämä oli alun perin ylijäämäinen 0,3 milj. €. Muutoksien jälkeen talousarvio oli alijäämäinen -0,3 milj. €.

Käyttötalous toteutui kokonaisvaltaisesti tarkasteltuna talousarvion mukaisesti; toimintakate -18,0 milj. €.

Kaupungin nettoinvestoinnit olivat noin 4,0 milj. €, verrattuna alun perin budjetoituun 3,8 milj. € sekä 4,4 milj. € muutetussa talousarviossa.

Kaupungin lainakanta supistui vuoden aikana 0,9 milj. € ja oli tilinpäätöksessä 48,4 milj. €.

Kaupungin lainakanta (sis. vuokravastuut) oli 52,6 milj. €, mikä vastaa 6 835 €/asukas.

Konsernin lainakanta (sis. vuokravastuut) oli 57,7 milj. €, mikä vastaa 7 491 €/asukas.

Asukasmäärä oli 7 700 (7 760 v. 2023)

Kaupungin kumulatiivinen ylijäämä on 32,7 milj. €, eli 4 249 €/asukas.

Konsernin tulos vuodelta 2024 oli 2,0 milj. € ylijäämäinen (verr. 5,2 milj. € vuonna 2023).

Konsernin kumulatiivinen ylijäämä on puolestaan 50,2 milj. €, eli 6 518 €/asukas.

Hangon kaupungin ja kaupunkikonsernin osalta on todennettavissa, että erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan tunnusmerkit eivät täyty. Tarkastuslautakunta haluaa kuitenkin, samalla tavalla kuin aikaisempina vuosina kiinnittää huomioita etenkin kaupungin korkeaan velkataakkaan, joka muodostaa merkittävän riskitekijän sekä kaupungille että kaupunkikonsernille, siihen sisältyvä korkoriski mukaan lukien.

Kaupungin lainakanta on budjetoitu pysyvän nykyisellä tasolla voimassa olevan taloussuunnitelmakauden aikana

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan on siis tärkeää, että talouden tasapainottamistoimia jatketaan määrätietoisesti talouden pysyväluonteisen tasapainon saavuttamiseksi ja kuntalain määräämän arviointimenettelyuhkan välttämiseksi. Tähän kytkettynä konsernin tulosohjausta ja valvontaa tulee edelleen kehittää. Sekä kuntalaki että voimassa olevat konserniohjeet edellyttävät, että taloudelliset tavoitteet – mukaan lukien investoinnit ja velkaantuminen – asetetaan ja seurataan kaupungin toimesta sekä emokaupunki-, yhtiö- että konsernitasolla.

Valtuuston asettamat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan pääosin saavutettu.

Muuta huomioitavaa:

Kaupungin ja konsernin toiminnan ja tulosohjauksen tehostamiseksi, talouden vahvistamiseksi sekä vetovoimaisuuden kehittämiseksi, tarkastuslautakunta nostaa myös tänä vuonna esille mm. seuraavia yksittäisiä seikkoja:

- Tarkastuslautakunnan analyysin mukaan, kaupungin rahoituspohja on riittämätön nykyisen kouluverkon ylläpitämiseen. Tarkastuslautakunta esittää näkemyksensä, että kaupungin laaja kouluverkko ei enää ole sopusoinnussa tiedossa olevien oppilasennusteiden kanssa ja peräänkuuluttaa sopeuttamistoimien selvittämistä. Kyseisiin toimiin olisi syytä ryhtyä viipymättä. Tähän liittyy myös selkeän kiinteistöstrategian laatiminen. Strategiassa tulee erityisesti huomioida tyhjänä olevat kiinteistöt sekä kaupungin kasvava korjausvelka.
- Kaupungin tytäryhteisöjen ohjauksen ja valvonnan toimivuuteen tulee edelleen kiinnittää huomiota sekä erityisesti huomioida kuntalain 47 §:n edellyttämää, riittävää talouden ja liiketoiminnan osaamista, tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanoissa.
- Kaavoituksen etenemättömyys ja erityisesti rakennuskielto alueilla, joiden kaavoitus on ollut kesken jo vuosia, on olennainen epäkohta kaupungin vetovoimaisuuden näkökulmasta. Tähän epäkohtaan olisi tarpeen saada pikaista muutosta. Rakennuskiellot pitäisi tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan purkaa, jos kaavat eivät etene.

Siltä osin kuin tässä arviointikertomuksessa ei erikseen muuta todeta, tarkastuslautakunta katsoo, että on ryhdytty asianmukaisiin toimenpiteisiin vuoden 2023 arviointikertomuksen toteamusten johdosta.

Hangossa 19.5.2025

Jouko Kavander
puheenjohtaja

Gun Augustsson-Sula
jäsen

Monica Ferm
jäsen

Marie Koskinen
jäsen

Timo Riikkilä
jäsen

Esko Tolvanen
jäsen

Katja Mäkelä
jäsen